

# Oaser.

(Af Fvar Marius Hansen.)  
„Paa grønne Græsgange lader han mig hvile“  
Eol. 23. 2.

## „Sønden Na“.

En lille Rejse til Sønderjylland, og jeg er meget glad ved, at jeg kom til at gøre den Tur „Sønden Na“ til det gamle danske Landskab, „hvor der er drømt saa mange onde Drømme, hvor det er haardt at være sønderjyd“.

Efter nogle Dages Besøg hos Familie og Bekendtskab rejste vi til Flensborg; vi var et lille Rejsefællelskab. Først besaa vi Byen. Saa vidt jeg kunde saa Overfligt over den, har den een lang Gade og en Mængde smaa Sidegader. Mange Steder ser man der de gamle ejendommelige Gavlhuse; men rundt om har de maattet vige Pladsen for at give Rum til de store, tykke Bygninger, opførte af glaserede brændte Sten. Ved Mariakirken ses endnu Refterne af Byens Halsjern. Dronning Margretes gamle Slot „Doborg“ paa en høj Bakke ved Flensborgs Nordside er jævnet med Jorden, og et Museum er opført paa Stedet. Paa Gaden ligger Børnene: „Deutschland, Deutschland über alles“, „Ich bin ein Preuße, will ein Preuße sein“ og „O Danmark er jeg født, der har jeg hjemme“, „Danmark, dine Kampegrave“ skiftet. Paa en Fjeldstamme hørte jeg dem synge en tyk Sang efter Bøjes Melodi: „Til vor lille Gerning ud“.

Senere gik Turen ud paa Flensborg Kirkegaard. Den „danske Løve“ søger man forgæves efter derude. Men Krigergraven, der gemmer Støvet af de faldne Soldater fra Nyhunde, Fjeld, Dybbøl, er der. Paa Mindestenen, sat af Frederik VII, findes Navne som Læssø, Selgeisen, Schleppegrell. Om den sidste staar der jo ingen:

Paa Flensborg Kirkegaard, min Dreng,  
Der ligger han den Dag i Dag,  
Der fik han redt sin sidste Seng  
Og hvæbtes i det danske Flag.

Ved Krigergravens ene Ende staar en dejlig Sørgelms, og ved den anden er plantet et Ved Forglemmegejer. Der var megen Juglefang paa Kirkegården. Men det nogen Sinds skal oplydes: „Det danske Folk til Ejderen skal høre Juglefang, som Hjertene kan røre?“ Jeg ved det ikke. Men glemme de danske Soldaters Mod og Blod, Sønderjyderne og Sønderjylland, det kan danske Mænd og Kvinder aldrig. No, never, never!

Byens Museum har mange lærerige og interessante Ting. Og vil Dybberne demonstrere, at de har erobret et dansk Land med en dyb, rodfæstet dansk Kultur, da de tog Sønderjylland efter Spydfjageretten, da kan de blot sende Folk ned til Flensborg Museum. Det afgiver et uomstødt Bevis derpaa.

Harde jeg formaaret, hvad jeg ønskede, da var Rejsen fra Flensborg gaaet Syd paa ned til Slien, Slesvig, Sønderjylland, Dannevirke, Fjeld og Øvre Stof, o. a. S.; men efter Selskabets Rejseplan gik Turen fra Flensborg til Sønderborg og Dybbøl. Vi gik om Bord paa Fjorddamperen „Wegir“, og snart gled vi hen over Flensborgfjordens Bunde, „der luffede“, da Margrete Njet luffede“. Det var ved Højsommer og en dejlig Solskinsdag. Vandfladen var klar som et Spejl, og Bøgeskoven, der flødte de høje Brinker ved Fjordens Bred, var frodig og grøn. Der fejlede man saa forbi saadanne kendte Steder som Løvsborg Slot, hvor Frederik VII døde, Graasten, Egerlund, Broager, hvis Kirke har Tvillingetaarne, Nybøl, Angel o. a. S.

## Kirkeindvielse og Kredsmoder i Trusant, Mich.

Illinois Kreds samlede til Kirkeindvielse og Kredsmoder i Trusant, Mich. fra den 5. til den 8. Dec. Kirkeindvielsen foregik om Søndagen og Kredsmodet begyndte om Mandag Morgen.

### Kirken

er bleven betydelig forstørret. Før var den 26 by 50 med Taarn 12 by 12. Nu danner den gamle Kirke det store Skib. Der er bygget Kor til 16 by 20, og til begge Sider af den gamle Kirke nærmest mod Koret er der bygget Sideskibe, 16 by 24 ved hver Side, saa det danner en Korskirke. Vinduerne er høje, i gotisk Stil, Loftet i den gamle Del og i Koret er spidst, i Sideskibene er det fladt. Mellem det store Skib og Sideskibene er der tre gotiske Vuer ved hver Side, hvilende paa Søjler. I den østre Fløj er der Zindgangsdør, saa kørende kan sige fra Vognen ned paa Krappen og saaledes hurtigt og let komme fra Vognen ind i Kirken. Brede Cementtrapper fører op til Zindgangsdøren, baade den i Taarnet og den i Sideskibet. Væntene i Sideskibene vender imod det store Skib, og der er Gang midt igennem, saa Gangen fra Hovedindgangen af den fra Sideskibet krydser. Man mindes vilkaarligt tredie Vers af Chr. Richards Salme: Et Kors det var o. l. v.

I Kirkens Korsgang for det høje Alter

Efter et Par Timers Sejlads nærmede vi os vort Maal. Nu er vi i Augustenborg Fjord, i Venningebund, hvor Panterbatteriet „Nolf Krage“ laa hin skæbnevangne Gannat for 45 Aar siden. Skibets Kanoner beherskede Sundet og hele Stillingen, og de tykke Vaadflotiller maatte holde sig skjulte for Skibets Granater. Da med eet sætter Panterbatteriet Dampen op og sejler bort og lader uden Modstand 23 Batailloner Prøjere landfætte sig paa Als. Jeg ved ikke, hvorfor „Nolf Krage“ sejlede bort; men jeg ved, at af denne Dybfærns Overgang paa Als var Krigen Udvald hovedsagelig betinget. Na „Nolf“, hvorfor føeg du din Post i din tunge Time! Hvem kan sejle i disse Bunde uden at blive vemodig hjem!

Da vi landede i Sønderborg og havde faaet Hotel, saa vi os omkring i Byen. Vi var ogsaa paa Sønderborg Slot, hvor blandt andet Dybberne foreviser Kristian II's Gangehul, skønt han beviljelig havde et andet Gangehul paa Slottet, som nu er nedbrudt. Men „hvad gør Dybberne for Pengene“.

Nu ud til Dybbøls Stanser, hvor de danske Soldaters Blod flød i Strømme for en overmægtig Fjende d. 18. April 1864, hvor den Kamp stod, hvorom Dybbernes Stolebøger fortæller, at Dybbernes Tapthed ved Dybbøl var meget stor, medens det hedder, at „die Dänen løben eiligt“ (Danstjerne slogede skyndsomt), skønt Stormen kostede Danmark 5,000 Mand ialt. Der gik vi saa omkring mellem de mange faldne Soldaters Gravsteder og maatte mindes Ordene:

Slumrer sødt i Slesvigs Jord,  
Dyrefødt den blev med eder,  
Sommeren sit Blomsterflor  
Over eders Grave breder.

Paa Dybbøl Banke nær ved den befærdte Dybbøl Mølle har Dybberne rejst deres „Denmal“, et Sejrsmindemærke. En Mand med et dansk Hjerte kan jo ikke betragte den Skam i ette uden med Sorg og Aflyst. Det eneste opmuntrende ved Støtten er, at i et af dens Relieffer, har det behagte Dybberne at medtage den tapre Løjtnant Anker, der af al sin Magt bugger Løs paa Piffelhuerne. „Det var Stræp, der slang.“ Paa Dybbøls Stanser kommer man saa let til med Demod at tænke paa Nordarbt's Vers:

Sønderinger fra Eliens Vig,  
Hvilke Ansvar skal I bære!  
Ej for høje Dyrger Vig,  
For det ene: Danmarks Vre!  
Derfor Bitterhed, som saarer,  
Derfor uforsøgte Taarer,  
Derfor Sorg foruden Mildhed,  
Derfor dyb og trykkel Stilhed.

Sønderjylland er slett fra Danmark, og vi maa bede „Hjemsjær vore fangne lig Eyslandets Strømme“; men det fremmede Herredømme har ikke formaaret at kvæle det trofaste danske Sindelag hos Sønderjyderne. Og det er at haabe, at Nigsdagsmand S. P. Hansen skal faa Ret, naar han i sin Bøje: „Har vi Tid at vente?“ siger, at Nordlesvig vil, selv i værste Tilfælde, ikke kunne blive tilfaldende i det tyvende Aarhundrede.“ I Sønderjylland udgaaer fem danske Dagblade med ca. 20,000 Holdere, og der skal være oprettet 300 Kredse for det danske Sprog's Bevarelse; dansk Litteratur er meget efterjærgt og læst derude, og i 1907 blev der afgivet 2,000 flere danske Stemmer ved Nigsdagsvalget end i 1890. Det synes at gaa efter Sangens Ord:

For de gamle, som faldt,  
Er der ny overalt,  
Der skal møde, hver Gang der bliver faldt.

dens der prælederedes paa Orgelet, Kirkens hellige Kor og Alterbogen op til Alteret, hvor Kredsjens Formand, som ledede Processionen, modtog Kor og Alterbog og henfattede samme paa Alteret. Efter at Zindgangsbønnen var læst, og en Salme sunget, holdt Past. J. Søe Indledningstalen ud fra Profeten Habakuk 2, 20: „Herren er i sit hellige Tempel, stille for hans Naamn af Jorden“. Kredsjens Formand, Past. A. Peterfen, holdt Zindvielsestalen ud fra 1. Mof. 28, 16—17: „Jatob vaagnede af sin Svavn og jagde: Sandelig, Herren er paa dette Sted, og jeg vidste det ikke. Og han frugtede og sagde: Hvor forfærdeligt er dette Sted! Her er vissefelig Guds Hus, her er Himmelens Port.“ Efter at de i Ritualet ansøgte Skriftaffnit var læst, indviende han Kirken til dens hellige Brug. Past. M. Th. Jensen prædicated derefter ud fra Evangeliet efter den gamle Lestrafte. Der blev sunget, lagt Offer paa Alteret, og Gudstjenesten sluttede paa sædvanlig Vis. En velsignet og minderig Søndag Formiddag var afsluttet.

Søndag Eftermiddag var der først Børnegudstjeneste. Prædikerne A. Pederfen og J. Søe talte til Børnene, derefter var der Ungdomskreds, hvor Prædikerne A. Rasmussen og B. C. Nielsen talte til de unge. Børet havde været godt indtil midt paa Eftermiddagen, da det blev heftig Storm, ledt af Regn. Det saa en kort Tid ud til, at det vilde blive vanskeligt for Landboerne at gaa hjem for at hyske. Børet lagde sig

begyndte kl. 10. Foruden Kredsjens Prædiker, som alle var til Stede paa to nær, deltog Past. J. Søe fra Keenah. Han var den første Prædiker, der havde haft Ophold i Trusant. Han bosatte sig her 1898. Før den Tid var Menigheden Annekts til Gowen. Kirken var overfyldt, saa nogle maatte staa op ved Børen. Der var dem, der mente, at nu var Kirken saa rummelig, at det ikke vilde mangle paa Sidsplads, og derfor hastede man ikke med at komme ind. Det var nærværd, at det „høfter ikke“ havde beredt en Skuffelse. I Procession bar Prædikerne, me-

der prælederedes paa Orgelet, Kirkens hellige Kor og Alterbogen op til Alteret, hvor Kredsjens Formand, som ledede Processionen, modtog Kor og Alterbog og henfattede samme paa Alteret. Efter at Zindgangsbønnen var læst, og en Salme sunget, holdt Past. J. Søe Indledningstalen ud fra Profeten Habakuk 2, 20: „Herren er i sit hellige Tempel, stille for hans Naamn af Jorden“. Kredsjens Formand, Past. A. Peterfen, holdt Zindvielsestalen ud fra 1. Mof. 28, 16—17: „Jatob vaagnede af sin Svavn og jagde: Sandelig, Herren er paa dette Sted, og jeg vidste det ikke. Og han frugtede og sagde: Hvor forfærdeligt er dette Sted! Her er vissefelig Guds Hus, her er Himmelens Port.“ Efter at de i Ritualet ansøgte Skriftaffnit var læst, indviende han Kirken til dens hellige Brug. Past. M. Th. Jensen prædicated derefter ud fra Evangeliet efter den gamle Lestrafte. Der blev sunget, lagt Offer paa Alteret, og Gudstjenesten sluttede paa sædvanlig Vis. En velsignet og minderig Søndag Formiddag var afsluttet.

Søndag Eftermiddag var der først Børnegudstjeneste. Prædikerne A. Pederfen og J. Søe talte til Børnene, derefter var der Ungdomskreds, hvor Prædikerne A. Rasmussen og B. C. Nielsen talte til de unge. Børet havde været godt indtil midt paa Eftermiddagen, da det blev heftig Storm, ledt af Regn. Det saa en kort Tid ud til, at det vilde blive vanskeligt for Landboerne at gaa hjem for at hyske. Børet lagde sig

dog noget ved Aftenstid, og det betynde at sne og blev ved dermed alle Dagene under Kredsmodet. Ved Aftenudstjenesten prædicated Past. P. J. A. D. Nielsen. Den store Skare fra om Formiddagen var noget formindsket, men en ret talrig Tilhørsfare havde fulgt Møderne Eftermiddag og Aften. At man havde mærket, at der var godt at være, vidnede det om, at man de følgende Dage, trods Kulde og Sne, mødte frem igen. Gud alene Vren.

## En Tur til Danmark

efter nye Aars Ophold i Amerika.  
(S. R. Jensen.)

(Fortset.)

Noget om at rejse til Amerika.

Hvor ofte bliver Udtrykket „at rejse til Amerika“ dog ikke brugt derhjemme. Og de af os, som selv rejste hertil i en voksen Alder, fortæller jo saa godt, hvad Udtrykket betyder. Vi ved, hvad det betyder for vort eget Bekomvende, men vi ved ogsaa noget om, hvad det betyder i Folkemund i Danmark. Ja, ofte betynder det jo noget meget uklart, og det kan ej heller være anderledes, thi ved Siden af den Smule Oplysning, man i Danmark har hentet om Amerika i en eller anden Lærebog i Geografi, i en eller anden Huis, fra et eller andet Fordrag, fra en eller anden hjemvendt Amerikaner, eller fra Breve til Slægtninge, ved man jo lidet eller intet om Landet og dets Forhold. Det kan isølge Sagens Natur ikke være anderledes. Men deraf følger nødvendigt, at en eller anden Begivenhed, et eller andet Eksempel i alt for høj Grad kommer til at laane Farve til det Begreb om Amerika, som man sidder inde med. Dette gælder jo isørigt al Almindelighed, som kun er stykkevis, hvilket man daglig kan erfare baade i Religion og Videnskab, ja paa alle Omraader. Hvis man saa dertil sidder inde med en Del forudfattede Meninge, saa kan man jo let komme til at drage fejlagtige Slutninger. Jeg skal nævne nogle Eksempler, som illustrerer dette med Henblik til „at rejse til Amerika“.

En Ungdomskammerat.

Jeg havde nær skrevet „en Ungdomskammerat“, men saa lyntes jeg Udtrykket var for stærkt. Der er jo mange dejlige Udtryk og Talemaader, som man med Glæde kan bruge, blot Zindholdet for vort eget Bekomvende svarer til selve Ordets eller Udtrykkets Begreb, men hvis ikke, bliver det kun tomt Klingklang hos den, der bruger det. Her er en lille Riste til Overvejelse: Kære Ven, din hengivne Ven, Broder i Herren o. l. v.; jeg tror, den er lang nok for Tilfældet.

Naa, men det var Ungdomskammeraten, som rejste til Amerika. Vi talte om at selges ad, men jeg vilde ikke rejse, før Høstferien sluttede, og han vilde ikke vende. Han var ellers, hvad man i grundtvigiske Kredse kalder et opvakt Menne-

sk, og mange ventede sig noget stort af ham i Fremtiden. Allerede første Vinter her i Landet tog han paa Højskole i Elk Horn, og da vi stod i Brevveksling med hinanden, førte dette til, at jeg ogsaa rejste dertil næste Vinter. Han havde imidlertid faaet sin Forlovelse her over, og de rejste til Clinton for at blive viet af Grundtvig, to Aar efter at han var kommen herover. Zmidlertid blev hans Husfru Arving til en mindre Ejendom i Danmark, og de rejste hjem for at tage den i Besiddelse. Siden kom de dog her over igen, men jeg hørte i mange Aar ikke videre fra dem. Men sidste Sommer traf jeg ham igen. Han boede i et nydeligt Hus ved Hovedlandevejen, en dansk Mil fra Odenje. Over Zindgangsdøren stod malet med store forgyldte Bogstaver: „Progress“.

Han gif almindeligvis under Navnet „Hans Progress“. Der var Zroni i Navnet, thi faaaret godt for Tungebaand, som han altid havde været, havde han været meget virksom ved Oprettelsen af en Frugtkonfervefabrik, som imidlertid gif fallit, hvorved ikke saa faa fattede en Del Penge til. Men han fattede i hvert Fald ikke Snakketil til. Jeg talte med flere af hans og mine tidligere Ungdomskammerater — jeg nødes til at bruge

Udtrykket alligevel, og noget inden i mig siger, at det er ikke i dette Tilfælde hult — de havde flere interessante Meddelelser at bringe om ham, og hvad han havde lært i Amerika. Han havde nu for det første lært, at Troen paa Bibelen og paa den Kristus, Bibelen forkunder, er alt for gammeldags for vor Tids oplyste Menneker, og en Plejesøn, han havde, skulde ikke lære saadan noget Naas. Saa havde han desuden lært, at man kan befri den gifte Kvinde fra megen Lidelse ved at sørge for, at hun ikke faar Børn. (Selv havde han rigtig nok været uheldig her, thi hans Husfru, der ellers saa ud til at være en kraftig Kvinde, var tidlig død fra ham, og han var nu gift anden Gang.) Men hvor let det nu end kan være for de „Løst“ Grundtvigianere at tilegne sig saadanne nye interessante Lærdomme, saa er der dog nogle, som finder, at saadant er i høj Grad sørgeligt, og de indser ikke, at Amerika fortjener Ros for at bibringe Folk slige Zdeer. Og hvem vil fortænke dem derti? — Men idet jeg tænker paa og skriver om disse Menneker, saa er der nogle Tanker, som rinder mig i Hu. Det er Grundtvigianere, vi her har med at gøre. De vidste, at jeg ikke mere fortjente Navn af en saadan, og de udtrykte ikke skjult nogen Forundring, blandet med Betsagelse derover, dog altid med en meget Naan som Maade. Og jeg fandt tydeligt, at hvor der var mere end Bartinavn og Partiinteresse, hvor der var Sandhed og Oprigtighed i Hjertet, der var noget fælles alligevel, og vi var glade ved at tale sammen, især om vi var enige om at sætte Naaden i Kristus over alt andet. Gode der efter min Mening er Grundtvigianernes største Fejl, det er deres skæve Forhold til den hellige Skrift og som en Følge deraf til mange af dens Lærdomme. Men der er noget, jeg sætter højt hos dem, og det er deres Aabenhed og Ærlighed; der er saa faa Hylere iblandt dem. Jeg er ortodoks nok til at vide, at det sidste ikke opvejer Mangelen, men man maa ofte væmmes ved at det Hylteri og alle de Zntreger, der dog kan møde os under Kristendommens Maale. Og sandelig, for den enkelte Persons Bekomvende, saa heller en ærlig Sætteler eller Sværmer end en ortodoks Hylter. Da de ortodokse Zøder ikke kunde finde Varnet i Betslehem, da fandt de stjernerlydige ham. Zøderne havde det klare Lys, men de fulgte den lille Straale, og de fandt Kristus. Men hvis nogen saa vil sige: Der kan du se, det er Oprigtigheden, det kommer an paa, det siger lidet eller intet med Dogmerne, saa skulde han betænke, at hele den kristne Kirke blev bygget paa Dogmet om Kristi Forjoning, og at historisk set dannede den ortodokse jødiske Menighed Grundlaget for den kristne Menighed. Serom var meget mere at sige, men jeg skulde fortælle Amerikarejserne.

### Et Brev.

Jeg læste det paa Glæns. Det var fra en Mand, som med sin Familie var rejst til Amerika. Om ikke jeg husker fejl, havde de nedst set sig i det nordlige Wisconsin et Sted. Men de var landet iblandt Baptister, og saa var Konen og alle Børnene bleven

omvendt og omdøbt. Kun den gamle Mand vilde ikke slippe sin Varnetro og sin Varnedaab. Men hvilken hjertefærende Klage der dog gif gennem hans Brev. Baptisterne arbejdede jo paa ham, den eneste uomvendte i Familien. Hans Søn havde ligget syg, og de holdt da Vømmemøde i Huset og bad for den syge, og ved det og det Kløffestet skulde han saa blive rask. — og saa blev han naturligvis ikke rask alligevel. Det gjorde min gamle Ven saa ondt for ham, og det gjorde mig nderlig ondt for den gamle uløffelige Mand ved at læse hans Brev. Han længtes da ogsaa saadan efter Danmark. Ja, Amerika er et Land med mange Muligheder. Det er baade stort og rigt. Det giver rigeligt Brød, og det giver nye Zdeer. Og Zindvandrerens synes ofte, at det nye er saa storlaadt, det overvælder ham, han beundrer og overgiver sig, og giver sit og antager det nye, og saa kan han med Sandhed sige: „Det gamle er forbigangent, se alt er blevet nyt.“ Saa, et nyt Land, ny Rigdom, et nyt Sprog, nye Skiffe, og hvorfor saa ikke en ny Religion. — Men det var jo i en anden Betydning, Apostelen talte om det gamle og det nye, men det overfor den letnæmte Zindvandrer, som undervises af sine iurige Læremestere. — Men jeg maa udbrøde: „Gud ske Lov for vor forenede Kirke! For den maa slutte Haanden rigtig fast om Floren, sammensat af gammeldags Kristendom, og rigtig kraftig pløje videre uden at se tilbage. Ja, den maa gerne se tilbage paa apostolisk Kristendom, baade Lære og Liv, og den maa se tilbage paa Reformationen og dens vældige Sejre, og naar den saaledes har maattet og styrket sin Mand, saa maa den se fremad ud over Settlementerne uden at se tilbage paa Pengepungen og Mageligheden og Brølet og smaalige Partihensyn og meget andet, der blot virker som Muldet, der fældede sig under Træskoene derhjemme. Sandelig, Marken er stor, og vi maa skynde os, om vi vil blive færdig til Aftenen.“

Paa Missionshjemme i Brooklyn traf jeg en gammel Kone. Hun havde været ovre at besøge sine Børn, og nu rejste hun tilbage til Danmark igen. Hun bad mig se ind til sig en Gang om Dagen paa Overreisen, og det gjorde jeg med Undtagelse af en eller to Dage. Hun boede i Kshyt sammen med en middelalderlig Kone og en ung Pige, der rejste hjem for at blive ophæret for en Sygdom. De var alle tre søjnge, skønt den ældste holdt sig bedst. Hun havde et Blad hos sig, som hun læste i. Liden skulde jo gaa med noget. Dertil kom, at Bladet paa en Maade søgte at tilfredstille det dybeste i Konens Sjæl — det var et Adventstiftblad. Konen var et Advendstift, men, som sagt, Liden skulde gaa med noget, og det vidste Advendstifterne. Jeg kunde ikke lade være at tænke: Hvor kan det være, at Den forenede Kirke ikke vidste det? Der hængaar dog ikke noget Ar uden at nogle af vore Prædiker og Menighedsfolk gør Rejsen over Atlanteren, og jeg synes, jeg ved ved Aarsmoder har hørt Tale om noget, som man i Almindelighed kalder Zmmigrantmission. Mon vi ikke her har nogle uoplygte Forpligtelser baade mod Zindvandrerne og Udvandrerne. Strømmen gaar jo til begge Sider, og den, der udvandrer fra det ene Land, ind-

## Det solrige Alberta IGEN

Da der var en Del som ikke kunde blive færdig til at gaa med til Alberta den 7. Dec., saa har vi bestemt at have en excursion fra Council Bluffs den 4. Jan. Vi har tillige faaet Notice om at irrated Land vil blive \$35 pr. Acres efter 1. April at regne, saa gaa endelig med, og se selv hvad Anledning der bydes i den danske Koloni.

Skriv til os straks saa vi kan faa Billet til eder; round Trip vil blive \$25 fra Council Bluffs, Ia.

## ELK HORN REAL ESTATE Co.

Elk Horn, Iowa